

Muistio

18.12.2025

VN/36541/2025

VN/36541/2025-OKM-1

Valtioneuvoston asetus erityisavustuksesta varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n muuttamisesta

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla on jaettu erityisavustuksia koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen vuosittain vuodesta 2009 alkaen. Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin myönnettävä valtion erityisavustus vakiinnutettiin vuoden 2023 alusta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (1705/2009, jäljempänä rahoituslaki). Avustuksesta säädetään rahoituslain 44 a §:ssä. Erityisavustusta voidaan myöntää neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Avustusta kohdennetaan henkilöstön palkkaamiseen erityisesti niille kouluille ja päiväkodeille, jotka sijaitsevat sosioekonomisesti huono-osaisemmissa alueilla. Avustuksella vahvistetaan varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen laatua, tasoitetaan oppimiseroja, ehkäistään segregaatiota ja pienennetään lapsi- ja opetusryhmäkokoja. Avustus on tarkoitettu varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen yhdenvertaisuuden, tasa-arvoisuuden ja lähikouluperiaatteen sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistamiseen. Lisäksi edistetään oppimista, hyvinvointia ja vuorovaikutusta sekä oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä ja riittävän varhaista tukea.

Rahoituslain 44 a §:n 3 momentin asetuksenantovaltuuden mukaan avustuksen käyttökohteista ja myöntämisperusteista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä. Asetusmuutoksesta ei järjestetty lausuntokierrosta asian vähäisen merkityksen vuoksi.

Asetusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa, koska asia on yleiseltä merkitykseltään vähäinen.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Vuoden 2023 alusta tuli voimaan valtioneuvoston asetus erityisavustuksesta varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin (948/2022). Asetuksen 2 §:n mukaan erityisavustusta voidaan myöntää käytettäväksi varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen kasvatus- ja opetushenkilöstön palkkakuluihin. Avustuksen käyttötarkoitus on vuosien myötä vakiintunut nimenomaan lapsi- tai oppilasryhmissä tehtävään työhön.

Valtionavustusta myönnettiin edellisen kerran keväällä 2024 varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin yhteensä noin 146 miljoonaa euroa. Avustusta myönnettiin 280:lle varhaiskasvatuksen ja/tai opetuksen järjestäjälle. Myönnetyt avustukset ovat käytettävissä vuoden 2027 loppuun saakka.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Avustusta jaettaessa on havaittu, että erityisesti asukasmäärältään pienissä kunnissa on vaikeuksia saada palkattua henkilöstöä, esimerkiksi erityisopettajia. Ainoa vaihtoehto näissä kunnissa on käytännössä ollut käyttää ostopalvelua. Tämän lisäksi joissain erityisesti suuremmissa kunnissa on vakiintuneita toimintamalleja lisähenkilöstöresurssin hankkimiseksi palveluostoina henkilöstöpalveluyhtiöiltä. Käytännön toiminnassa se, että opetuksen tai varhaiskasvatuksen järjestäjä palkkaa henkilöstön itse tai käyttää henkilöstön hankkimiseen ostopalvelua, rinnastuu henkilöstön palkkaamisesta aiheutuneiksi kustannuksiksi. Kouluissa ja varhaiskasvatuksen toimipaikoissa sekä palkatun että ostopalveluna hankitun henkilöstön työnkuvat vastaavat toisiaan. Tämän vuoksi avustuspäätöksissä on aikaisempina vuosina sallittu avustuksen käyttö ostopalvelukustannuksiin, sillä niiden on katsottu rinnastuvan palkkakustannuksiin.

Voimassa olevan asetuksen perusteella avustuksen käyttökohde on rajattu varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen kasvatus- ja opetushenkilöstön palkkakuluihin, eikä pykälän sanamuoto kata muulla tavoin hankittua kasvatus- ja opetushenkilöstöä. Avustuksen käyttökohde on rajattu palkkakustannuksiin, jotta lisärahoitus käytettäisiin lisähenkilöstöön lapsi- tai oppilasryhmissä. Nykyisen säännöksen rajaus palkkakustannuksiin aiheuttaa sen, että edellä kuvatuissa tilanteissa ostopalveluna hankittu henkilöstöresurssi ei ole asetuksen sanamuodon mukainen käyttökohde. Tämän vuoksi ehdotetaan, että asetuksen 2 §:ään lisättäisiin sallitaksi avustuksen käyttökohteeksi myös palkkakustannuksiin rinnastettavat, lapsi- tai oppilasryhmässä työskentelevän varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen kasvatus- ja opetushenkilöstön ostopalvelukustannukset.

4 Pääasialliset vaikutukset

Muutos vastaisi aikaisemmin avustusta jaettaessa käytettyä toimintatapaa, eikä sillä ole taloudellisia vaikutuksia. Muutoksella selkeytettäisiin nykytilaa ja lisättäisiin erilaisissa tilanteissa olevien kuntien yhdenvertaisuutta. Muutos ei vaikuttaisi avustuksen tavoitteisiin eikä myöntämisperusteisiin.

5 Voimaantulo

Muutoksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2026.

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen erityisavustuksesta varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n muuttamisesta